

Szerkesztőségi iroda:

Nagybecskerek,
Zapolya-utca 1-ső szám,
bővő a lap szellemi részét illető
minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Zapolya-utca 1.
bővő a hirdetések, az előfizeté-
sek és a lap szétküldésére vo-
natkozó felszólalások intézendők.

Telefon 21. szám.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Főszerkesztő: Dr. BRÁJER LAJOS.

Előfizetési árak:

Egész évre ——— 24 kor
Félévre ——— 12 .
Negyedévre ——— 6 .
Egy hóra ——— 2 .
— Egyes szám ára 3 fill. —

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési
irodáknban.

Megjelenik

vasár- és ünnepnapok kivételével
mindennap délután 5 órakor.

Nagybecskerek, 1910.

XXXIX. évfolyam 62. szám.

Csütörtök, március 17.

A nemzeti kultúra.

— március 17.

(Ph.) Az új kultuszminiszter, Zichy János gróf beköszöntőjébe a minisztérium tisztviselőihez figyelemreméltó beszédet intézett. Rövid volt a beszéd, de nyomatékos a tenorja, amelyben az új miniszter magát egyenesen kultuszminiszternek mutatta be, aki át van hatva attól a gondolatától, hogy nagygyá, sőt gazdaggá csak kultúra által lehet a nemzet és ő szeretné a kultúra által a csillagokig emelni.

Kultúrától nálunk sokat beszélünk és tettünk is ez utóbbi évtizedekben, de az is igaz, hogy kulturális munkásságunk a bennünk rejlő erőhöz képest még mindig kevés, nem elég céltudatos, nem egyöntetű. Sokszor az ötletek, felbuzdulások vagy éppen egyéni érdekek és protekciók igazítják a kultúra lényegének kárára, mint akár a politikában.

A kultúrát nagyjában, mint a meggazdagodás egyik eszközét, ahogy azt az új miniszter kifejtette, nem választhatjuk szét merev intellektuális és materiális térre. A kereskedelem fejlesztésének munkája, csak úgy mint a mezőgazdaság tökéletesítése, melyek egyaránt a jólétnek tényezői, szintén kulturális munka, még pedig hatalmas kulturális munka. Egyetlen materiális foglalkozás sem állapodhat meg, még régebben sem, a nyers anyagnál és empirikus munkamódszernél; mindenféle tökéletesedésnek szüksége van a taoretikus támasztékra, az elméleti tanulásra. A kultúra alatt tehát Magyarország összes szellemi és anyagi erőinek harmonikus haladását kell értenünk.

Ma pedig úgy áll a dolog, hogy a szorosabb értelemben vett intellektuális pályák bizonyos gögös, félreértett hagyományból, meg velünk született lustálkodási,

kényelmeskedő vágyból tul vannak terhelve; a kereskedelem és ipar fejlesztése pedig egyoldalú, sántikáló. Nincs meg a kellő harmonia a kulturák között, de még a rokonágakban sem. Sok a felületesség, a látszat kulturáiban. Hogy ez megszűnjék, hogy a nimbusz helyén rátaláljunk a szilárd testre, az oszlopra, arra céltudatos munka és sok anyagi áldozat szükséges.

A kultúra ereje az egyetlen, amely ebben a nemzetiségileg és felekezetiileg széttartott országban a magyarságnak döntő szerepét örökre biztosíthatja. A kultúra sokkal hatalmasabb fegyver a kardnál, amely csak ölni tud, a bilincsnél, amely csak sorvaszthat; mert a kultúra az a nemesítő ág, amely az eredeti törzset gyümölcsöző új, terebélyes fává alakítja. A szegény, elhagyott, értelmileg alacsonyabb foku nemzetek vagy nemzetségek, még ha tiszter annyian vannak is, kénytelenek meghajolni a magasabb kultúra szellemi fensősége, varázsvesszeje előtt.

Nálunk még mindig dominál a germán szellem, noha politikailag is van módunk paralizálni. De nem teljes erővel. Mert szellemi súlyával nyom bennünket. Kétségbeesett kísérlet azt megkísérteni, hogy a germán kultúra félrelökésével a francia kulturát fogadjuk el. Először is a német szomszédunk, tehát a mindennapos könnyű érintkezés gyakorlatilag szükségessé és ajánlatossá teszi a német nyelv megtanulását. Ha pedig valaki tudja a nyelvet, nem térhet ki az irodalom közvetlen hatása alól, föl kell azt már természetesen emberi kíváncsiságból is keresnie. Az ilyen idegen befolyást csak egyféleképpen lehet eredményesen ellensúlyozni: saját kulturánk eredetiségével és tökéletesítésével. Ez először kellő védelmet nyújt az idegen kultúra nyomása el-

len, másrészt ellenben ellenállhatatlanu köti hozzánk, a magyar nyelvhez és szellemhez az idegen ajku honfitársakat. Ez az igazi és sikeres eszköze a magyarosításnak, mert önkéntes hódolatra készlet és semmiféle erőszakot sem kénytelen kifejteni. A politikai hatalom mindenesetre segítségére van és kell is lennie állami érdekből: de a kultúra erejének híjával a politikai hatalom csak ideig-óráig tartó sikert érhet el, tartósat soha.

A kik azt mondjuk, hogy vezetjük Magyarországot, mutassuk meg, hogy többet akarunk dolgozni művelődésünkért, mint bármi más nemzet. Ekkor majd elismeri föltétlenül minden más nemzet, hogy dicsők és erősek vagyunk. Nem elég, ha ezt csak saját poétáink zengik.

Tájékoztató.

A fürdő (telefonszám 118.) minden nap reggeli 6 órától kezdve déli 12 óráig az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden hétfő, szerda és pénteken déltől 3/5 óráig délután. Ugyanazon napokon este 5 órától 7-ig urak részére is. Vidéki hölgyek részére minden nap délből gőzfürdő. A kádfürdő reggeltől este 7 óráig, nyitva van.

Az ingyenes olvasóhelyiség és könyvtár nyitva van minden nap délután 5 órától este 10-ig. Vasár- és ünnepnapokon d. u. 2 órától este 10-ig. Könyvtára vasárnap, szerda, péntek délután 5—7 óráig.

IDŐJÁRÁS.

(A nagybecskereki meteorológiai állomás időjárás-jelentése)

Március 17.

Barométer súlyedő, délután 1:38 órakor: 753.8 mm. Hőmérséklet: maximum 13.2 C., minimum 3.5. Csapadék: —. Felhőzet: Cu—St. 6. Szélirány és erősség: SW. 2. Jólát a következő 24 órára: Enyehe. Semmi, vagy kevés csapadék.

Jelmagyarázat: A barométer állása a déli leolvását tünteti fel a helyi magasságra való átszámítás nélkül; 0.9 C-ra redukálva. Maximum és minimum este 8 óra 38 perctől másnap este 8 óra 38 percgig; csapadék reggeli 6 óra 38 perctől másnap reggel 6 óra 38 percgig; felhőzet: Ci = fűrtöfelhő, Cu = gomolyfelhő, St = rétegesfelhő, Nb = esőfelhő, Ci—St = felhőfátyol, Ci—Cu = bárányfelhő, Cu—St = réteges gomolyfelhő. Szélirány: N = észak, S = dél, W = nyugat, E = kelet. Felhőzet nagyság: 0 = tiszta ég, 10 = teljesen borult. Szélereősség: 0 = szélcsend, 8 = nagy vihar.

A „TORONTÁL” tárcája.

Az Uj-Magyarország megteremtői.

— A „Torontál” eredeti tárcája. —

— A nagybecskereki kaszinó-társulat március 15-iki ünnepén előadta: **Dr. Csirbuss Géza.** —

(Befejező közlemény.)

II.

A landed gentry vagyoni pusztulásán már Verseygy akart segíteni azzal az indítványával, hogy iparosok és kereskedők legyenek a szegényedő nemesek és külön céhet alkotva, vokst kapjanak a diétákon. A Tiszának, Bégának, Temesnek szabályozását már 1790-ben Skerletz Miklós emlegette ugyanazzal az érveléssel, mivel Széchenyi az egész Tisza-völgy és Duna-medence folyóinak szabályozását honfitársainak lelkére kötötte, mondván: Erdély nagyságu területet szerzünk vele az országnak, pénzt a zsebeknek, civilizációt az elméknak. „E munka elő fogja segíteni, hogy az ország nagyobb részének gyomra, feje s erszénye ne maradjon üres”. Mikor munkakedvet, köteleességtudást ajánl követendő erényekül, az ember akaratlanul Kazinczynek „vad debrecenizmusz”-féle kiszólására s a XVIII. század végén sokat emlegetett nemzeti pallérozdásra gondol. „Elmaradottságunk, minden bajunk — mondja ő — nemzetiségünk tanulatlanságában és közértelmiségünk csekély voltában gyökerezik”.

„Dolgozzatok s közeledik az Isten országa...” — mondja más helyen. Miként Zrínyi, Széchenyi szintén a nemzet önerejében kereste boldogulásának biztosítékát, „Ne keressünk mentőket sehol, csak erényeinkben és szellemi lelki felsőbb-ségünkben”. Ugyanezt a magasabb civilizációt és lelki felsőbbbséget ajánlja — akár Deák Ferenc későbbben — a nemzetiség kérdéss megoldásánál is. Biztató, bátorító, kitartásra serkentő intelmei eszünkbe juttatják Laczkovics utolsó szavait: „Elvesznek a kopók, de megmaradnak a vadászok!” Ausztria és Kossuth közötti ingadozásában újra Kazinczy jut eszünkbe, ki Napoleon betörésekor nem birt megállapodásra jutni, vajjon: „Austriacus vagy gallus legyen-e az ember?”

Kossuth és Deák Széchenyi iskolájából kerültek ki és tovább fejlesztették mesterük nemzetalkotó eszméit. Szellemének szuggéráló büvös ereje áthatott ugyan egész korára, meg az udvar egy némelyik tagjaira, p. o. Mária Dorottya főhercegnőre is, mindazáltal kivált e két magyar talentumban jutott legpraegnansabban kifejezésre.

Deák a XIX. század első felének, első igazi polgára, az alalulóban levő mivelit közeposztály puritán erkölcsi magyar típusa, miként azt magában Széchenyi képzelte volt. Utóbbit arisztokratikus születése sokban feszélyezte, különösen az udvarral szemben, hol lejárt embernek, demagógnak nevezték, rangtársai meg ideológiának csufolták, míg Deáknak szabad keze,

közvetlenebb érintkezése volt és bátran megtarthatta bárhol szokimondó és cselekvési szabadságát. Mátyás király után Deákot tartja a közvélemény a legmagyarabb érzésű, legtisztább erkölcsű és legigazságosabb lelkű magyarnak. Emberszeretet és igazság volt lelkének alapnása s az volt a főelve, hogy „ha szabadok akarunk lenni, legyünk egyszersmind igazságosak”. Mintha föléledt volna újra benne Árpád házi első királyaink ősi erénye az oligarchia felülkerekedés előtt, mely nem akart senkit sem kizárni az alkotmányból, a hazának közös birásától és szerzetétől. Csak Deák szertelenségetől óvakodó igazságos lelke volt alkalmas egyrészt Széchenyi és Kossuth, másrészt az autonómisták és unionisták, megyeiek és europäerek között támadt ellentétek kiegyenlítésére. Az ő higgadsága, csüggedhetetlensége s a jogéretben való bizodalma vezette vissza a nemzetet fejlődésének normális útjára, a honnan azt a hatalmi erőszak elűtötte volt.

A monarchikus érzést és jogfolytonosságot hangoztatva, a forradalom előtt és után minden tartózkodás nélkül figyelmeztethette az udvart, hogy saját „érdekében ne gátolja a nép szellemi fejlődését, mert csak az oligarchikus konzervativok, Magyarországnak réges-régóta legveszedelmesebb ellenségei óhajtják saját érdekükben a hátramaradást”. E bátor mondas furesán hangzott volna Széchenyi ajkairól, de a francia polgárkirályság idejében élő Deák géne és tartózkodás nélkül mondhatta ki. Igaz, Metternich azért

A nyulacskának ajánlunk
illatszert, nyakkendőt és ingeket.

A husvétii áldozáshoz
a legszebb koszorut, fátyolt és keztyűket.

Benó Testvérek divat-, rövid- és játékarukereskedés Nagybecskerek.

224—224

TELEFON-SZÁM 201.

HIREK.

— **Személyi hir.** Dr. Csávossy Ignác törökbecsei főszolgabíró két heti szabadságra Abbáziába utazott.

— **Rendkívüli megyei közgyűlés.** Torontál-vármegye törvényhatósága április hó 5-én d. e. 10 órakor rendkívüli közgyűlést tart. A közgyűlést előkészítő állandó választmányi ülések április 1-én és 2-án lesznek.

— **Ülések a városnál.** Nagybecskerek város állandó választmánya, valamint a pénzügyi bizottság is ma délután dr. Perisics Zoltán polgármester elnöklésével ülést tartott. Az üléseken hozott fontosabb javaslatokat lapunk holnapi számában közöljük.

— **A vármegyei munkapárt köréből.** A Torontál-vármegyei Nemzeti Munkapárt alakuló gyűlésén megválasztott alelnökök sorából lapunkból tévedésből kiharadt Schulpe Vilmos neve, miért is most itt konstatáljuk, hogy a párt alelnökeinek sorába megválasztották Schulpe Vilmos törökkanizsai nagybirtokost is.

— **Uj iparendedély.** Nagybecskerek város tanácsa mint elsőfokú iparhatóság ma délelőtt megtartott iparhatósági ülésén Risztics Szávané nagybecskereki lakosnőnek sütőipar folytatására adta meg a szükséges engedélyt. Az iparhatóság ezenkívül még több folyó és panaszos ügyet is intézett el.

— **Jóváhagyott alapszabályok.** A m. kir. belügyminiszter a szerbecsanádi olvasóköri alapszabályait jóváhagyta.

— **A bégaszentgyörgyi munkapárt megalakulása.** A szomszédos bégaszentgyörgyi választókerületben a Nemzeti Munkapárt ma délután 2 órakor tartotta meg alakuló gyűlését, a melyen Nagybecskerekéről is számosan vettek részt. A gyűlésről lapunk holnapi számában közlünk részletes tudósítást.

— **József-nap az árvaházban.** A nagybecskereki árvaházban tegnap este tartották meg a József-napi ünnepélyt az árvaházegylet elnökének Franz József Lászlónak, a kápolnában állandóan miséző Balácsi József igazgatónak és az intézet orvosának dr. Weiterschan Józsefnek tiszteletére és az árváknak irántuk érzett szeretetük és hálájuk kifejezéséeképpen. Az üdvözlő beszédek után virágcsokorral kedveskedtek a gyermekek az ünnepeltnek. Különösen elárasztották a leánykák Franz Józsefnek elnökét a virágokkal. Hazafias dalok és „A családott örökösök”, meg „A perces pék” című tanulságos és vig szindarab előadása kellemes hangulatot teremtettek a szép számmal egybegyűlték körében. Franz J. L. elnök meghatva köszöntö meg a szép ünnepély rendezését és a gyermekek gondos nevelését Alfréda nővérnek.

Kanyaró után

a legkomolyabb betegségeknek biztosan elejét veszi a **SCOTT-féle EMULSIO.** Az egészség gyors visszaszerzése meglepi mindazokat, akik először tesznek kísérletet a

15(7)—3.5

SCOTT-féle EMULSIO-val.

Az Emulsio vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védjegyét (a halászt) kérjük figyelembe venni.

A SCOTT-féle Emulsio csakis annak köszönheti nagy hírnevét, hogy összes alkotórészeiben fentartja legnagyobb fokú tisztaságát.

Nagyon megfelelő az elkényeztetett inynek és a meggyengült emésztésnek.

A SCOTT-féle EMULSIO a legkiválóbb.

Egy eredeti üveg ára 2 kor. 50 fill.

Kapható minden gyógytárban.

— **Március 15-ike.** A szabadság napját a vármegye minden vidékén szintén lelkesedéssel ülték meg. Ma az egyes ünnepélyekről még a következő tudósításokat kaptuk:

Antalfalva nagyközség, mint lapunknak írják, lakossága is szép módon adott kifejezést hazafias érzületének. Már a kora reggeli órákban fel voltak disztve nemzeti lobogókkal a középületek s 9 órai kezdettel az ág. ev. templomban magyar istentisztelet is tartatott, melyen Csaplocsi János lelkes szép imában kérte Isten áldását sok vérről öntözött hazánkra és annak népére. Az istentiszteleten a helyi hatóságok és közhatalok mindegyike képviselve volt. Ott voltak: A szolgabírósról Keresztos György tb. főszolgabíró, a kir. járásbírósról dr. Kohányi Viktor vezető kir. járásbíró és a kir. adóhivatal részéről Istvánffy János kir. adóárnok vezetésével alatt majdnem az összes tisztviselők. A községi előjáróságot Mesterovics Pál községi jegyző és Petrik János községi bíró képviselte. Az istentisztelet befejezte után, melyen Varga Endre állami iskolai igazgató és a többi tanító felügyelete alatt a kis elemisták is részt vettek, az iskolába vonult az ünnepelő község, hol a nemzeti színű szalagokkal, kokárdákkal felékesített tótajku apró növendékek tiszts magyarsággal szavaltak és énekeltek hazafias verseket és dalokat, miknek kifogástalan produkálása Varga Endre állami iskolai igazgató és Nachlovsky János állami tanító ügybuzgósága és helyes tanítás-módja mellett bizonyított. Este pedig a kaszinóban mintegy 100 terítékű banket volt, melyen a község színe-jáva vett részt s melyen Keresztos tb. főbíró valódi hazafias érzéstől áthatott lendületes beszédben ecsetelte március idusát.

Öbessen yön március 15-ét, mint minden évben, úgy a folyó évben is nagy lelkesé-

déssel ünnepelte meg a község tisztán bolgár ajku, de lelkes magyar lakossága. Az ünnepélyek sorozata a római kath. templomban ünnepélyes istentisztelettel kezdődött, amelyen részt vett a községelőjáróság, a tantestület vezetése alatt az iskolásgyermek és melyen a bolgár gyermekek magyar szent éneke és a mise befejeztével a Himnusz hangzott föl. Míse után az iskolában tartottak alkalmi ünnepélyt. Este a magyar tarsaskörben Kristofcsák Ferenc esperes-plébános vezetése mellett a március 15-ikére írt „A kis honvéd” című hazafias szindarabot adták elő a bolgár iskolásgyermek, igaz magyar lelkesedéssel. Az előadást ünnepi tarsasvacsora követte, amelyen számos felkőszöntő hangzott el és sűrűn lehetett hallani a Szózatot és Himnuszt. Az ünnepélyek rendezését Kristofcsák Ferenc esperes-plébános és Dragán Tamás igazgató-tanító vállalták magukra, kik fáradságot nem ismerve, mindent elkövettek, hogy az ünnepély sikerét biztosítsák.

A kisoroszi állami iskola növendékei március 15-ikét gazdag és változatos műsorral ünnepelte meg. A műsor 28 pontból állott. Az ünnepi beszédet Reck Ottó iskolai igazgató tartotta. Az ünnepély misével vette kezdetét, mely után az iskolába vonult a tanuló sereg és a vendégek sokasága, ahol azután az ünnepély lefolyt, amelynek során a gör. kel. iskolák hat növendéke is szavalt.

— **Állatorvos-választás.** Törökbecsén tegnap ejtették meg a községi állatorvos választást Weliacha Károly tb. főbíró elnöklésével, a mely alkalommal 16 pályázó közül szótöbbséggel Szauer Oszkár uradalmi állatorvost választották meg községi állatorvosnak.

— **Kivándorlás Torontálból.** Az alispáni hivatalban most állították össze a február havi kivándorlási statisztikát, mely a következő adatokat tünteti fel: Februárban Torontál-vármegyében összesen 796 utlevelet állítottak ki, melyek nagyrészt Amerikába szölkak. Az utlevelek 1053 személyre voltak kiállítva, a kik közül tényleg kivándorolt 506 férfi és 244 nő, visszavándorolt pedig összesen 126 férfi és 35 nő.

— **Elvéve még találkozunk azzal az ósdi fel fogással,** hogy a gyógyszernek, hogy hatásos legyen, okvetlen nagyon rossz ízűnek kell lennie. Ma más nézet uralkodik már és így például a „Scott-féle Emulsio” oly csukamájolaj összetételű, mely kellemes ízű, könnyen emészthető és a gyermekeknek, a gyenge embereknek valóságos áldás. A „Scott-féle Emulsio” minden gyógyszer-tárban kapható. (11)

— **Analfabéták vizsgája.** Kisoroszon folyó évi március hó 4-én volt Szabó Bertalan kir. s. tanfelügyelő elnöklete alatt az analfabétatanfolyam vizsgája. A tanfolyamon 40-an vettek részt. Végéig kitartott 19 hallgató. Azok vizsgáltak és bizonyítványt is kaptak. Nagy és lelkes munkát végzett Reck Ottó, a tanfolyam vezetője, aki fáradságot nem ismerve iparkodott a hallgatóit az elemi tudományok ismereteibe bevezetni. Hogy mennyire sikerült ez neki, azt a

„ezt az individuumot” rendőri felügyelet alá helyezte, de ilyesmivel nem lehetett Deákot megfélemlíteni. „Csüggedést nem ismertem soha! — Nálam az elhatározottság köteleltségérzetet alapul”. Ime Széchenyi ideáljának megtestesedése! Törhetetlen köteleltségérzet magyar emberbeli Széchenyi másik kedvelt ideáját, a munkakedvelésnek, dolgozóság s munkabírótság erényét Kossuth Lajosban láttuk megtestesítve.

Egész élete szakadatlan munkásságban tölt el. Zempléni hétszilvafás nemes ember létére, a gyarló stílusú megyei aljegyzőből kéziratok országgyűlési lapja révén felküzdi magát a magyar irodalom első stílusztájává, ellenkezése, idegenkedése dacára az ország első ragyogó, elbűvölő szónokává, a Pesti Hírlap szerkesztőségéből fölemelkedik Magyarország kormányzói méltóságába. Három évi fogságának ideje alatt olasz, francia, német nyelvi tudása mellett megtanulja Shakespeare könyv nélkül, s Angliában és Amerikában később a XVII. századbeli különös angol stílusának meghallgatására ösztönli a nagy sokaság. Programmszerűleg készült tömlőcében politikai szereplésére; minden dolgot, aktuális kérdést meghányt, megvetett elméjében s mint kész államférfi hagyja el fogságát, mely neki ép oly iskola volt, mint Tisza Istvánnak a koalíció négy éves uralkodása. 19 évvel élte túl Deák Ferencot s szintelen munkásságával feledtette el beteges phisikumának sokszoros bajait, sőt 92 éves aggyastán létére, tollal kezében kereste meg — saját bevallása szerint — betevő falatját utolsó éveiben.

Ha Deák Ferenc föllépése a polgárkirályság, tehát a bourgeoisie föllendülésének idejére esik, Kossuth a demokratikus köztársaság, a februári forradalom idején éri el delelő pontját; mintegy jelezvén e providenciális férfi nemzeti hivatását, hogy az arisztokrata Széchenyi, a polgári Deák után ő neki, a nép emberének kellett következnie, mint aki a nép ügyé-baját, kivánságait saját életéből legjobban ismerheti. Szinte érthető, hogy a demokrácia költői magasztalója Petőfi, az

akkorbéli Magyarországnak másik lángelméje melléje szegődik s amit Kossuth jogi tudásával, meggyőző ékesszólásával piacra vet, azt Petőfi poezisének szárnyain a közlekedés magasabb szférájába emelve, nemzeti közkincsé teszi.

E két lángelme kölcsönösen támogatja és kiegészíti egymást s mindkettőnek érdeme, hogy egyszésleges politikai ösztönük — mint egy jeles újabb történetíró mondja — megóvta mindkettőjüket, különösen Kossuthot, a külföld politikai szélsőségeitől, a republicanizmustól, szocializmustól, a fennálló egyházak elleni lázongástól. A magyar forradalom Kossuth vezetése alatt csendes forradalom volt, míg a hatalmi erőszak bele nem kontárkodott. Az egyszés magyar állodalom megteremtését törvényes uton kívánta Kossuth „az összes érdekelt tényezők közreműködésével”. Azért fogadja el Kossuth mesterének, Széchenyinek összes reformját, legnagyobb magyarnak nevezi akkor is, midőn Széchenyi ideges ingerültségében kiméletlenül nekiment a népszerűségében napokint növekvő új vezérnek. Elfozadta Kossuth a 12 szatmári, sőt Deák 11. pontját is, alárendeli a megyék és rendiség iránt tápiált hagyományos szeretetét a parlamentáris alkotmány kedvéért egy boldogabb Magyarország reményében. Higgadt maradt, sohasem szilaj, még akkor sem, mikor népbujtogatónak, szocialista apostolnak nevezték, sőt éppen akkor tartotta meg leggondosabban jeghideg mérsékletét és józan okosságát, mikor a bécsi Staatskonferenz és kamarilla mindent felforgatót s mindenki fejét vesztette, midőn Magyarország egész periferiája lázongott s két hatalom rontott karöltve Magyarország szelmozsolására.

Hogy az 1848 ki törvényhozás teljesen ki nem építhette a magyar álladalom új épületét, hogy különösen az unionistáktól követelt „törvényhozási egység, közigazgatási egység, jogegység és nemzeti egység” betetőzése félben maradt, — azt egy váratlan esemény, a bécsi forradalom kitörése okozta, mely Metternichet megbuktatta. A franciák Lajos Fülöpöt elűzték s

kikiáltották a köztársaságot, az olasz nép eikergette a Bourbonokat, Milánó és Velenze is megmozdult, nyomukban Bécs rázta le a 33 éves igát. Hirtelen-hamarjában en bloc kellett a legszükségesebb reformpontokat elfogadtatni. Március 3-án indi ványozta Kossuth, hogy az összes reformokat vita nélkül felirat alakjában torjesszék a király elé. Március 15-én felment a 72 tagu bizottság Bécsbe, melyet idehaza a pesti ifjuság tüntetése támogatott. Április 7-én lénevezte V. Ferdinánd az első felelős magyar miniszteriumot és 11 en adta át a szentesített törvényeket a nádorok. Julius 2-án gyűlt össze az első népképviseleti országgyűlés s már július 11-én kért Kossuth 42 millió forint hadi segélyt és 200.000 regrutát a haza megmentésére, sőt szeptember 11-én a Dráva mellett csatároztak. Nem volt tehát idő nyugodt debattera és a törvények békés megvitatására és kiegészítésére. Elintéz tlen maradt az államadóság elvállalása, a hadsereg, külügyi képviselet, a nemzetiségi, közigazgatási és szociápolitikai kérdés, mely a jövőből Széchenyiektől, Deák és Kossuthoktól várja törvényes megoldását.

Egy megjegyzést azonban el nem hallgathatok e öadason befejezősek. Láttak az eszmei kapcsolatot és fokozatos fejlődést Magyarország megteremtőinek közéleti munkásságában. Ha tisztára csak szervezet volna a társadalom, afféle, minő a polyp, korall stb., miként ezt a biológusok vélik, fennakadás nem történhetik a szervezet fejlődési menetében. Csakhogy a társadalmakat nagy elmék veze ik. A nagy lelkek föllépése, önelhatározása pedig oly kiszámíthatatlan, mint a külső események, — a mi fejlődésünk megakasztásában a februári forradalom — váratlan megjelenése. A magyar nép történelmi sorsa már a népek u. n. közlekedői, tömeglekedői s annak elhatározásaitól is függ. Itt tehát minden biológias okoskodás fölös, sőt — mint a beszéd elején emlittem — félrevezető okoskodás és theorizálás.

isztán bolgár
z ünnepélyek
a ünnepélyes
részét vett a
tése alatt az
r gyermekek
efejeztével a
az iskolában
magyar tar-
nc esperes-
15-ikére írt
arabot adták
igaz magyar
ársasvacsora
tő hangzott
Szózatot és
Krisztof-
Dragan
magukra, kik
elkövettek,

növendékei
os műsorral
ól állott. Az
olai igazgató
te kezdetét,
uló serög és
az ünnepély
iskolák hat

ecsen tegnap
s választást
s közlésével,
zötöbbséggel
rost választ-

Az alispáni
február havi
vetkező ada-
tálvámegyé-
ki, melyek
levelek 1053
közül tényleg
szavándorolt

az ósdi fel-
ogy határos
kell lennie.
gy például a
j összetételü,
zhető és a
ek valóságos
en gyógyszer-

(11)
roszon folyó
Bertalan kir.
analfabéta-
40-en vettek
zok vizsgál-
gy és lelkes
olyan veze-
parkodott a
ereiteibe be-
neki, azt a

nép eiker-
Velence is
ta le a 33
bloc kel-
at elfogad-
ssuth, hogy
irat alakjá-
s 15-én fel-
melyet ide-
tott. Április
felelős ma-
a szente-
2-án gyűlt
ülés s már
forint hadi
megmenté-
Dráva mel-
ő nyugodt
tatására és
államudós-
ppiselet, a
olitikai kéc-
ól, Deák és
sát.

em halgat-
lálták az
est Magyar-
ásagában.
ársada om,
ként ezt a
ténhetik a
y a társa-
gy lelkes
zámíthatat-
ejlődésünk
— varatlan
sorsa már
l s annak
n bio gias
ed elején
és theori-

szép vizsga megmutatta. Ugy Szabó Bertalan s. tanfelügyelő, valamint a megjelent vendégek legnagyobb elismerésüknek adtak kifejezést a látottak és hallottak felett. A tanfolyam hallgatói megköszönvén Reck Ottó igazgató fáradozásait, megkérték, hogy jövő télen is rendezzen részükre tanfolyamot, hogy ismereteik kibővítésére alkalmuk legyen. Az analfabetáknak bizonyítványukat folyó hó 13-án osztották ki ünnepélylél egybekapcsolva.

— **Köszönet.** A nagybecskereki községi közis. tanfolyam márciusi ünnepének rendezőse ezuton is külön köszönetet mond az ünnepélyen való szíves közreműködésükért a fitharmoniai egyesület tagjainak, Almássy Eleknek, Jáger Aladárnak és Knopf Sándornak.

— **Felülfizetések.** A nagybecskereki községi és közigazgatási tanfolyamhallgatók tegnapelőtt tartott márciusi ünnepségén a következő felülfizetések folytak be: Dr. Vinczebidy Ernő 15 kor. Bény Balázs (Orrháza) 10 kor., dr. Delimánics Lajos, Jankó Agoston, dr. Várady Imre, dr. Vegh Lajos 8-8 kor., Kiss István, dr. Nónay Pál, dr. Kardos Samu, Almássy Elek, Domba László (Mikrin) 5-5 kor., Lázár Péter (Tiszszentmiklós), Zvarinyi Gyula 4-4 kor., Tana Samuel, dr. Riesz Jakab, Strosz Béla, Ládaj Kálmán 3-3 kor. Knyaskó Lajos, Krisztián Jenő, Harkay József, Märer Nándor (Eger), Walczér András (Ujvár), Grandjean Géza (Csenta), Mohaupt Gyula (Alibunár), Vihely Géza (Grabác), Lafleur Miklós (Lázárföld), Fulda Károly (Szenthubert), Luy Péter (Jankahid), Hauber Hugó (Torontálalmás), Orsó Gáspár (Bégaszentgyörgy) 2-2 korona.

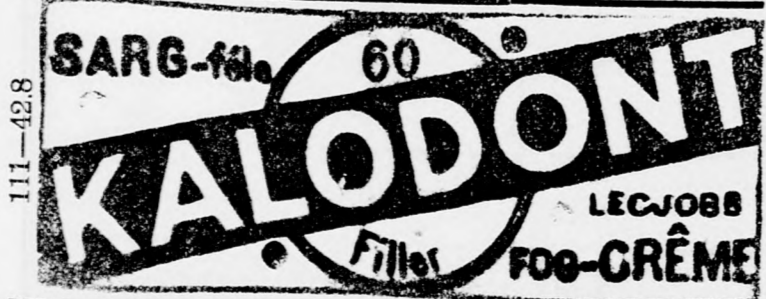
— **Tavaszi haszonállat-vizsgálat.** Nagybecskerek város polgármestere most tüzte ki városunkban a tavaszi haszonállat-vizsgálatok napjait, amely szerint a vizsgálatok a következő helyeken és időben tartatnak meg: Április hó 6-án, a Vásár-téren levő cédulaház előtt, a Gradnolica, Csontika és Belváros állattalományának megvizsgálására, április hó 7-én az écskai sorompó előtti térségen Oppova, Budzsák és Amerika városrészek számára, míg a két Nemetváros és a kültekli haszonállatokat április hó 8-án a nemetvárosi bikaistálló előtti térségen vizsgálják meg. Az állattulajdonosokat szigorú bírság terhe mellett figyelmeztetik, hogy a haszonállataikat a kitűzött helyeken és időben elővezessék, vagy elővezetessék. Az állatvizsgálatokat Fülep György városi kir. állatorvos végzi.

— **Elűtötte a gyorsvonat.** Mint Nagyikindáról jelentik, a napokban a Budapest felől jövő gyorsvonat, amint a nagyikindai pályaudvarra berobogott, Mihajlicsin Gyura vasuti pályamunkást, ki a sinek közt dolgozott s a közeli gyorsvonatot nem vette észre, elűtötte s fején és karján súlyosan megsebesítette. A szerencsétlenül járt munkást, kinek sérülései nem életveszélyesek, kórházban ápolják.

— **Eletunt asszony.** Nagyikindán, mint onnan jelentik, a minap Budisin Nika ottani földbirtokos felesége, Milica öngyilkos szándékkal vadászfegyverrel magára lött. Budisinné, míg férje künn járt a szőlőkben, levette a falra akasztott kétesövű, nyulsöréttel töltött fegyvert, föléje hajotta, a csövet szívének irányította és lábával el akarta sütni, azonban a rándulás folytán megmozdult a fegyver és a sörétek a szerencsétlen asszony hóna alá furdtak. A lövés felszakította az alsó üteret, s Budisinnét életveszélyes sebbel vitték ki a kikindai kórházba, ahol most ápolják. Tettének okát nem tudják, de azt mondják, hogy valószínűleg életuntségéből követte el.

— **Országos vásárok.** Nagybecskerek város rendőrkapitányságához érkezett hirdetések szerint legközelebb a következő helyeken lesznek országos vásárok: Antalfalván április hó 1., 2. és 3-án, Jarkovácson április hó 1., 2. és 3-án, Zsombolyán március hó 18-án, Titelen március hó 20. és 21-én, Dettán március hó 19. és 20-án, Csákován április hó 7., 8., 9. és 10-én, Módoson pedig március 20-ikán.

— **Szerencsikát ivott.** Óbessenyéről jelentik, hogy Szofran Jánosné szül. Csokán Anasztázia a feletti bánatában, hogy a férje elkergette és nem akar élni vele, szerencsikát ivott s csakhamar nagy kínok közt meghalt.

Hires müncheni „Salvator-sör“ kapható, ma és minden nap friss csapolás. Ezenkívül a **Kőbányai sör** is állandóan csapon van.

TÁVIRATOK

A helyzet

Budapest, március 17. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Az összes politikai körök a képviselőház hétfői ülésére készülnek, a melytől ma már mindössze három nap választ el. Ez az ülés voltaképpen csak formális lesz, de a függetlenségi, különösen a Justh-párt nem tudja megtagadni botránycsináló természetét s még egy utolsó botrányval ki akarja mutatni foga fehérét. Egyebekben a szervezkedések folynak tovább országsszerte s mindenütt készülnek a választásokra. Ebben a stereotip jelentésben lehet összefoglalni az eseményeket.

A hétfői ülés.

Budapest, március 17. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Gál Sándor, a képviselőház elnöke ma intézkedett a képviselőház március 21-iki ülésének összehívása iránt, ugyszintén intézkedett a főrendiház elnöksége is a főrendiháznak március 21-ikén délután 4 órakor tartandó ülésének összehívására. A főrendiház ülésének napirendje: 1. Az elnöki előterjesztések. 2. A királyi kézirat bemutatása. A képviselőház hétfői ülése előreláthatólag izgalmas és viharos lesz, mert a függetlenségi pártok, különösen a Justh-párt nagy zenebonát akar csinálni. A vádindítványon kívül előterjesztenek néhány hazabeszélő interpellációt is.

A trónbeszéd.

Budapest, március 17. (A „Torontál“ ered. távirata.) Jól értesült politikai körökben megerősítik azt a hírt, hogy az országgyűlést feloszlató királyi trónbeszéd csak egészen rövid lesz. Hir szerint a trónbeszéd rövid visszapillantást fog vetni a multakra, de tartózkodni fog minden más politikai nyilatkozattól. Hivatkozni fog arra, hogy egy évvel előbb kellett a jelenlegi országgyűlést berekeszteni, mert a törvényhozás mérvadó tényezői közt nem volt meg az egyetértés az ország érdekében való közös együttműködésre. A trónbeszédet, mint tudva van, József főherceg fogja felolvasni a budai várpalotában, ahol déli 12 órakor fogadja az országgyűlés mindkét házának tagjait. A trónbeszédet a két függetlenségi párt kivételével, az összes parlamenti pártok meghallgatják.

A Nemzeti Munkapártból.

Budapest, március 17. (A „Torontál“ eredeti távirata.) A nemsokára politikai klubba átalakuló Nemzeti Társaskörben állandóan sokan járnak. A körnek a Nemzeti Munkapárt politikai klubjává való átalakítására kiküldött bizottság elkészült az alapszabályok módosításával s holnap Csáky Albin gróf elnöklésével ülést tart, amelyen megállapítják a végleges szöveget. Hir szerint a Nemzeti Munkapárt husvét vasárnap teszi közzé a párt hivatalos jelöltjeinek a listáját.

A többi pártokból.

Budapest, március 17. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Ugy a Kossuth-, mint a Justh-pártban a képviselőház hétfői ülésén való állásfoglalás képezi a beszéd tárgyát. Mindkét párt napirend előtti felszólalásokra és interpellációkra készül. A Justh-párt vasárnap délután értekezletet tart, a melyen egyuttal megalkítja a választásokat intéző bizottságot is. A néppártban haragszanak a Justh-pártra s lehetőleg mindenütt jelölteknek akarnak ellenük állítani.

A választójogi liga.

Budapest, márc. 17. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Az ugynevezett választójogi liga március 19-iki ülésére nagy előkészületek történnek. A rendőrség is erős apparátust szervez a liga megvédésére, mert a szocialisták nagy tüntetésre készülnek ellene. De népszerűtlen a liga a Kossuth-pártban is s a párt hivatalos lapja például a többek közt ezt írja:

„A Kossuth-párt idegenkedése még inkább kézenfekvő. Nem tudják megérteni, miért vegyen részt a pártnak akár egyetlen tagja is egy konkrét választójogi reformtervezet megalkotásában, holott ez a kormány föladata és hivatása. A párt józan zöme vezérével, Kossuth Ferenczel együtt azon az állásponton van, hogy be kell várni a kormány választójogi javaslatát s azzal szemben gyakorolni a teljes mértékű ellenzéki kritika jogát, a nemzeti szupremácia megvédésére és biztosítására.“

Az osztrák földhitelintézet igazgatója Budapesten.

Budapest, március 17. (A „Torontál“ ered. távirata.) Dr. Spitzmüller, az osztrák földhitelintézet igazgatója ma Budapestre érkezett s hosszabb ideig tárgyalat Khuen-Héderváry Károly gróf miniszterelnökkel.

Más hírek.

Budapest, március 17. (A „Torontál“ eredeti táv.) Zichy János gróf kultuszminiszter ma levélileg bejelentette a képviselőház elnökének, hogy miniszterrel történt kinevezése folytán lemond a bárándi kerületben nyert mandátumáról.

Nagyváradról azt jelentik, hogy ott Tisza István gróf kijelentette volna, hogy csak Ugrán lép föl.

Több lap azt írta, hogy Wekerle Sándor nem lép föl Temesvárott s egyáltalán nem vállal mandátumot. Erre a hirre vonatkozólag illetékesen kijelentik, hogy Wekerle csakis a Házfelosztás után fog határozni mandátum vállalása dolgában.

Titkos tanácsosok esküje.

Budapest, márc. 17. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Mint Bécsből sürgönyzik, ott ma tették le a titkos tanácsosi esküt a király kezébe Jakabffy Imre belügyi államtitkár és Bezerédj Pál főrendiházi tag.

Az angol király betegsége.

Budapest, márc. 17. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Londoni jelentések szerint Edward angol király állapota nem olyan kedvező, mint az első pillanathban hitték. A király igen erősen meghűlt s a leggondosabb kezelésre és ápolásra van szüksége.

A velencei pör.

Budapest, március 17. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Velencei jelentés szerint a Tarnowskápör még legalább 8-10 napig eltart s ítéletet csak a jövő hét végén, vagy a következő hét elején lehet várni.

Határidő-üzet.

Budapest, márc. 17. (A nagybecskereki Lloyd-társulat távirata.) A mai tözsdén déli zárlatkor a következő árakat jegyezték:

Buza (márciusra)	27.36 — —
Buza (áprilisra)	26.02 — —
Buza (októberre)	22.44 — —
Rozs (áprilisra)	17.12 — —
Zab (áprilisra)	14.58 — —
Tengeri (májusra)	12.44 — —

Felelős szerkesztő: SOMFAI JÁNOS.

1266/1910. kbgy. sz. Torontálvármegye közig. bizottságától.

Hirdetmény.

A nagymélt. kereskedelemügyi m. kir. minisztérium 14783/II. 1910. sz. a. kelt rendeletével a „Nagybecskereki tisztai ármentesítő társulat“ védtöltéseinek kiszélesítéséhez Szerbelemér, Szerb- és Tótaradác, valamint Felsőmuzslya községek határában szükségelt földterületekre nézve a kisajátítási eljárást elrendelvé, a tárgyalás Szerbeleméren folyó évi április 5-én d. e. 10 órakor, Szerbaradácson folyó évi április 6-án d. e. 10 órakor, Felsőmuzslyán pedig folyó évi április 7-én d. e. 10 órakor, a nevezett községek községházainál fog megtartatni.

Felhívhatnak tehát az érdekelt felek, hogy fenti időre kitűzött tárgyaláson annál inkább megjelenjenek, minthogy a bizottság a kisajátítási terv megállapítása felett akkor is érdemileg határoz, ha az érdekelt felek közül senki sem jelenik meg.

A kisajátítási tervrajzok és összeírások egy-egy példánya az illető községházánál 15 napi közzszemlére kitétetett.

Torontálvármegye közigazgatási bizottságának Nagybecskereken, 1910. évi márc. hó 14-én tartott rendes havi üléséből.

Dr. Dellimanics, főispán.

244-31

HIRDETÉSEKET

a legjutányosabb árban számítva közöl Torontálvármegyében legolvasottabb, legelterjedtebb lap a

„TORONTÁL“ politikai napilap.

Ügyes gépirónót keres dr. Pollák Győző, ügyvéd Nagybecskerek.

162. Bvk. szám 1910.

242-1.1

Árverési hirdetmény.

A budapesti VIII-X. ker. kir. járásbíróóság 1903. évi Sp. IV. 2604/5. számú végzésével megkeresett nagybecskereki kir. járásbíróóságnak 1907. évi V. 854. számú végzése folytán Kosmos irodalmi intézet Herzig Miksa budapesti cég javára 75 kor. 22 fillér tokekövetelés és járulékal erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán 1907. évi augusztus 9-ik napján le- és felülfoglalt és 648 kor-ra becsült ingóságokra az árverés elrendeltetvén, annak Nagybecskereken, Bajza-utca 7. sz. a. leendő megtartására határidőül 1910. évi március 31-ik napjának d. u. 3 órája kitűzetik, az 1910. évi V. 244/2. sz. a. kelt végzés alapján.

Az árverés alá kerülő ingóságok megjelölése: butorok.

Nagybecskerek, 1910 évi március 6.

Kiss, kir. bir. végrehajtó.

4555/1910. sz. Nagybecskerek rt. város polgármesterétől

Versenyárgyalási hirdetmény.

Nagybecskerek rt. város tanácsa, a város tulajdonát képező épületek fűtésére 1910/11. évi téli idényre szükséges 1800-1900 mm. légszepszírzen beszerzése céljából 1910. évi április 9-én d. e. 1 órakor zárt ajánlati versenytárgyalást tart.

Versenyezni óhajtok felhívhatnak, hogy ezen szállításra vonatkozó s ajánlati összeg után számítandó 5% bánatpénzzel ellátott zárt ajánlatokat a kitűzött határidőig a városi házi II. tanácsnoki hivatalban annnyival inkább adják be, mert később érkezett ajánlat figyelembe nem vétetik.

Ugyanazon hivatalban a hivatalos órákban a szállítási feltételek és szerződési tervezet betekintheők és az ajánlati minta megkapható.

Nagybecskerek, 1910. évi március 11.

Dr. Perisics Zoltán,

polgármester.

243-1.1

Ösidoéktől fogva szappannal tisztítjuk a ruhán esett foltot, szappannal tartjuk tisztán testünket, szappannal a legjobb szer a fog és szájmósásra is a modern orvosi tudomány legújabb tanítása szerint. Érthető tehát Sztraka Menthol fogszappanjának közkedveltsége, mely az iny nem marja, mégis erősen desinficiál, habja nem undorító, sőt ellenkezőleg tartósan üdítő hatása eljut a fogközők legelrejtettebb zugába is. E szappannak köszönhetjük, hogy kellemetlen szájszag, s fogak romlása nincs többé.

Ára gyógytárakban 1 kor. — Nagybecskereken kapható: Melkuhn Dezső droguistánál

Szeged—nagykikinda—nagybecskereki egyesült h. é. vasut. — Érvényes: 1909. október hé 1-től.

Table with train schedules between Szeged, Nagykovács, and Nagybecskerek. It includes columns for departure times (Oda) and arrival times (Vissza) for various train services and classes.